

EROSO SENTITZEN NAIZ MEHATXU ETA GORROTO GIRO HORRETAN, ZORIONTZEN NAUTENEAN BAINO EROSOAGO

Abortatzen saiatu zen emakume drogazale eta prostituta baten semea, ez zuela jaio behar aldarrikatzen du Abel Azconak. Bere bizitza eta zaurietatik sorturiko artea egiten du eta bere heriotza pentsatua du: pieza artistiko bat izango da. Obra polemiko eta zentsuratuen egilea, Eliza Katolikoaren barruan urtetan onarturiko pederastia salatu zuen Iruñean egindako performance batean eta sentimendu erlijiosoen aurkako gorroto delitua leporatuta deklaratzera deitu du epaileak. Nahiago izan du desobeditu eta Lisboara erbesteratu, nahiz eta lehenago edo beranduago atxilotuko dutela dioen.

 MIKEL GARCIA IDIAKEZ

Zuk kontatua da, ama toxikomanoa eta prostituta zenuela, behartu egin zutela haurra (zu zeu) izatera; jaio eta gero bazterketa, tratu txarrak, buruko gaitzak, suizidio saiakerak... sufritu dituzu. Bizi esperientzia gogor horien kutsua nabari da zure artean.

Herentzia eta motxila horrekin bizi naiz eta horren araberrako kokapena hartzen dut nire lanetan. Sexuarekin, bazterketarekin, nire bizitzaren parte diren zauri askorekin zerikusia du egiten dudanak, nire historia aztertzeako modu bat delako. 7 urte nituenean adoptatu ninduten, eta adopzio horrek nire aurreko bizitza ahaztea ekarri zuen, harik eta 17 urterekin erabaki nuen arte aurreko bizitzako patroiak errepikatzea, prozesu horiek ulertzeko. Nire amarekin nuen lotura heroina eta prostituzioa ziren, eta hori errepikatu behar nuen. Lanetako batzuek balio izan didate nire burua hobeto ezagutzeko, nolabaiteko oinarri katartikoa izan dute, baina beste batzuek egoera okertzea ekarri dute. Prostituzioari lotutako proiektuak adibidez esperientzia mingarriak izan dira.

Salaketatik ere asko du zure arteak. Pedofilia, fundamentalismo erlijiosoa, drogak bezalako gaien bidez, tabu asko mahaigaineratu dituzu.

Prozesuak hasi ditudanean, jarrera egoista batetik egin dut, nire barne-bizitza aztertzeako behar horrek bultzatuta, baina aldi berean egia da tabuz beteta dagoen gizarte honetan gai deserosoak landu ditudala. Espainiako Estatutuak ez du gaitasunik memoria jorratzeko, memoria bere aldaera guztietan, eta ni gai izan naizenean nire memoria arakatzeko eta kanpora ateratzeko, metaforikoki eta literalki biluzteko, nolabaiteko oreka lortu dut nire buruarekin. Espainiak ez du hori egiten eta kaka guztia etxean geratzen da, tabuz betetako herrialdea da, historia pertsonal asko isilpean mantentzen dituen.

Artistak zintzoa izan behar duela uste dut, norbera dena eta sentitzen duena adierazi behar du, eta nire kasuan nire bizi historiarekin egiten dut lan. Gehiegi kontatu dudala? Tira, agerian jarri dut dena, baina ez naiz damutzen.

Abel Azcona

MADRIL, 1988

Bazterketa egoeran daudenentzako klinika madrildar batean erditu zen Abelen ama, eta bertan utzi zuen semea. Emakumearen orduko bikotekideak umea jaso eta Iruñera eraman zuen. Iruñean hazi zen eta Iruñean adoptatu zuen, aurrerago, familia ultrakatoliko batek. Bere biografiari loturiko gai deserosoak jorratu ditu ekintza artistikoetan (sexu abusuak, drogak, mina...), baita bestelako gaiak ere (Palestinako lurralde okupatuak, errefuxiatuak, 1936ko Gerrako desagertuak...). Liburu ugari argitaratu ditu eta 80 herrialde baino gehiagotan erakutsi ditu inor epel uzten ez duten obra artistikoak: koranaren orriak jan ditu; galerian biluzik jarri eta bere gorputzarekin nahi dutena egiteko eskatu die ikusleei; kargaturiko pistola baten aurrean eseri da, mehatxu egin dioten kolektiboari adieraziz tiro egin diezaioketela; "pederastia" hitza idatzi du ostia kontsakratuak erabiliz; *"Make America Great Again"* tatuatu du ipurtzuloan... Sarri zentsuratu dute eta salaketak jarri dizkiote, baina epaitegian agertzeari muzin egin eta Portugalera joan da bizitzera.

Hori guztia ateratzeak oreka lortzeko balio izan dizula diozu, baina zure zenbait proiektu artistikok oso autosuntsitzaileak dirudite.

Bai, baina niretzat hori oreka da, nire oreka. Gaitz mentalei eta zauri pertsonal askori aurre egin behar diet egunero eta olatu suntsitzaile horren barruan oreka aurkitzen ikasi dut. Artistikoki egingo ez banu, beste modu batera egingo nuke, bizitza eta heriotza ulertzeko dudak modua delako. Jaiotzera behartu ninduten eta nik erabakiko dut noiz bukatuko den bizitza hau; horrek ere oinarrituko eta ulertaraziko ditu buruan ditudan ideia asko.

Zuri oreka lortzeko balio dizu. Ikusleari?

Niretzat performance bat da maleta bat irekitzea, baina etxean ireki beharrean jendaurrean irekitzea, eta prozesu kolektibo bihurtzen duzun unetik jende batek lagunduko dizu maletako poltsiko batzuk irekitzen; elkar ekintza horretatik ikasten dut, norbere maleta eta motxilarekin iristen den jende horrengandik. Nire esperientziak ikusarazteak eta jendeari horiek bizitzeko aukera emateak ere haiei laguntzen die gai horien inguruan gogoeta kritiko bat egiten.

Proiektuak hasten dituzunean ez omen duzu polemikarik sortzeko asmorik. Benetan?

Ba polemika gehien piztu dutenak oso modu pertsonalean sortu nituen. "Pederasta" hitza idazteko ostiak hartzera adibidez haurra nintzeneko elizetara joan nintzen, oso modu intimoan egin nuen prozesua... eta ez nuen halako erantzunik espero.

Tira, arteak polemika sortzea ere ez da txarra, ezta?

Arte politikoa lantzen baduzu eta sektore jakin batzuk kritikatu behar badituzu, establishmentarekin sartuko bazara, jende horrek probokaziotzat hartzea da zerbait ongi egin duzun seinale. Nik erlijio katolikoa salatu eta bat-batean artzapezpikua atera da nitaz denetik esaten, jendeak manifestazioa egin du kalean haserre; bada, funtzio-

natu egin du nire lanak. Obra detontzaileak direla diot nik: ekintza txiki bat egiten duzu eta bide luzea egin dezake, sekulakoa nahaspilatu daiteke.

Zure gorputza da zure obra artistikoaren ardatz nagusietakoa. Kontzienteki objektu bihurtu duzu zure gorputza, desio iturri ere bada batzuetan, minaren katalizatzaile... Nola ulertzen duzu zure gorputza?

Historia autobiografikoak pisu handia du nire gorputzaren erabileran. Adibidez, ez dut nik objektu bihurtu, besteek bihurtu dute nire gorputza objektu: prostituta bat behin baino gehiagotan zu abortatzen saiatu denean, objektu politiko bezala jaiotzen zara. Eta gorputza objektu politikoa den heinean, instalazio artistikoa bailitzan ere landu dezaket. Artistikoki, gorputza da niretzat lantzen errazena eta erantzun azkarrena ematen didana. Erra-

Jaiotzera behartu ninduten eta nik erabakiko dut noiz bukatuko den bizitza hau. Eta opari bat izango da, gaitz mentalak eta neke handia pilotzen dituzunean opari bat delako"

zagoa da ikuslea transformatzea gorputza bezalako obra bizi eta irekia baliatuz, produktua estetiko eta itxia (margolan bat, eskultura bat...) baliatuta baino. Arma politiko indartsuek na da gorputza.

Mingarria era bada, hainbatetan. Artearen izenean, zigortu egin

izan duzu zure gorputza.

Larrialdietan bukatu zenuen, 42 ordu zure gorputzarekin plazenta bat irudikatu ostean.

Koherentea naiz, naizena eta zoritxarrez bizitza honetara egitera etorri naizena errepikatu baino ez dut egiten, kasu honetan baita artearen bidez ere. Ideia jakin batzuk adierazteko proiektu jakin bat egin behar dudala uste badut, egiten dut eta ez dut baloratzeko mina emango didan edo ez. Gainera, min fisikoa ez da min hain izugarria, beste min batzuekin konparatuta. Prostituzioari lotutako prozesu artistikoetan esaterako, fisikoki min ematen ez duten gauzak gogorragoak izan dira.

Prostituzioa eta sexua, hain juxtu, oso presente daude zure artean.

Ez hainbeste, baina oihartzun handia izan dute sexuari loturiko obrek. Gainera, proiektu konplexuak iruditzen zaizkit, ez dudalako oso ongi ulertzen jendeak hartzen duen dinamika. Gale-

AZCONAREN EKINTZA ARTISTIKOETAKO BATZUK: Artistaren heriotza; Enpatia eta prostituzioa; eta Lotsaren proiektua, Zisjordaniako horman.

ABEL AZCONA

ria batean ohean biluzik jarri naizenean izugarria da zenbat jende etorri den nitaz abusatzera, erasotzera... Jendea askatasuna ematen diozunean, "egin nahi du zuna nirekin eta nire gorputzarekin", izugarria da zertarako prest dauden; gainera elkar kutsatzen dira, batek halako egiten badu hurrengoak gehiago egin behar du; ikerketa soziologikorako ematen du. Bortere kontua da beharbada, bakoitzak barruan daramatzan mamuak... Eromena.

2015ean, Amen obrak hautsak harrotu zituen Iruñean: 242 ostia kontsakratu bildu zenituen (mezetako eukaristietan zuk zeuk hartuak) eta "pederastia" hitza idatzi zenuen horiekin. Elizaren sektore bat asko haserretu da zurekin, baina Elizaren barruan urtetan onartu diren gehiegikeriak frogatuta daude. Errealitatea irudikatzea, errealitatea bera baino gogorragoa egiten zaie batzuei?

Tira, jende horrek jarraitzen du pentsatzen (eurek hala esan didatelako) Elizan sartzen diren apaiz gay isolatu batzuen kontua dela pederastia. Baina datuek kontrakoa diote: isolatua inondik inora, asko dira gehiegikeriak egin dituztenak eta bes-

te hainbeste ezkutatu dituztenak. Eta azkenean, abusuak salatzea helburu zuen obra bihurtu da fundamentalismo erlijiosoa salatzen duen obra bat, lehen nioen bezala obra detonatzaile bat, ehunka pertsona atera zirelako kalera Iruñean, egurrezko gurutzeak eskuan, nire eta nire obraren aurka. Eszena beldurgarria benetan.

Nola bizi dituzu mehatxuak?

Oso eroso sentitzen naiz mundu horretan, gorroto eta herra giro horretan, zoriontzen eta lausengatzen nautenean baino erosoago. Aipatu dugu, autosuntsiketaren funtzionatzen dut, eta gainera uste dut egiten dudana artea ez dela "ze polita" esateko modukoa, baizik eta helburua duena zure barruak mugitzea, beldurtzea, asaldatzea... Pentsa, Amen bezalako pieza minimalistaren emaitza izan da munduko hogeita katedraletan erreparazio meza egin zutela artzapezpikuek eta Iruñean lehenengo aldiz eliza guztiak itxi zituztela eta 120 apaizak katedralean bildu zirela erritual bat egiteko.

Obrak izan zuen oihartzunean faktore ugari eragin zuten: batetik ni nor nintzen (familia ultrakatoliko baten barruan hazi nintzen, ongi ezagutzen dut mundu hori eta beraiek ere ezagutzen ninduten ni),

TERRORISTA

Artistak terrorista, militantea eta aktibista izan behar duela irakurri dizut.

Artistak bakarrik ez, pertsona orok, gehituko nuke. Gutxienez aktibista. Hainbat kolektibotatik terrorista deitzen didate eta nik neure egiten dut hitza; kaleari artea egitea eta eskuin murturrari eraso egitea terrorismoa bada, agian terrorista gehiago behar ditugu.

XXI. mendean, arteak jada ez du objektu estetiko soilak izan behar, eta ikusle batek zure obran parte hartzen duenean berarengan inpakturik ez izatea, onerako edo txarrerako ez transformatzea, artistaren aldetik errespetu falta ere iruditzen zait.

ABEL AZCONA

Goiko irudian, *Amen obra*; eskuineko orrialdean, *Azken ordua*.

bestetik erakusketa Erorien Monumentuan egitea eskatu nuen eta utzi egin zidaten, eta gainera EH Bilduren Udalak antolatu zuen erakusketa eta oposizioak aukera baliatu zuen politikoki hari erasotzeko.

Orduko alkateak, halere, EH Bilduko Joseba Asironek, eskatu zizun mesedez obra erretiratzeko, gustu txarrekoa zela.

Orain arte inoiz ez dut horri buruzko iritzirik eman, Opus Deiren lurraldean ez nuelako egin nahi aldaketaren udalaren aurka, baina uste dut ez zutela ongi egin, beldurra sartu zitzaizela. Ezkerra koldarra da, beti ongi geratu nahi duelako guztiekin eta gobernatzen duenean egiten duen politika gehiago da eskuindarrak pozik uzteko, ezkertiarrei begira baino. Inor ez dadin kexatu. PSOE ezkertiarra dela esatea asko esatea da, baina PSOEk gobernatzen duenean adibidez diru bikoitza ematen zaio Eliza Katolikoari, PPK gobernatzen duenean baino.

Ez jaio izanaren eskubidea aldarrikatzen duzu. Ez nuen lehenago halakorik entzun.

Bai, Elizak aldarrikatzen duenaren kontrakoa da, horregatik asaldatzen ditu. Emakume prostituta eta heroinazalea haurdun geratu bada eta ez badu haur hori izan nahi, gizarte bezala lan egin behar dugu ume hori ez dadin jaio, eta jaiotzen bada, heroinak utzitako sindromearekin, emakume horren bizimoduak eragindako buruko gaitzekin... gizarteak

zerbait ez du ongi egin. Abortatzeko eskubidea da emakumeak duen eskubidea, baina baita zirkunstantzia jakin batzuetan umeak duen ez jaiotzeko eskubidea ere. Jakina zen jaiotzen uzten bazidaten ondorio batzuk izango nituela eta izan ditut ondorio horiek. Nire bizitzan izan den maitasun ekintza handiena da nire ama biologikoa hirutan saiatu zela ni abortatzen Nafarroan, baina ez zuen lortu.

Beharbada harritzen duena da ez duzula abortatzeko eskubidea orokorrean aldarrikatzen, diozu zuk zeuk ez zenuela jaio behar.

Eta horregatik zailagoa zaie ni erasotzea, ez naizelako orokorrean ari. Dena den, Tuterako artzapezpikuak esan zuen nirekin salbuespena egingo zukeela. Bitxia da, katoliko askorengandik jasotzen dudana mehatxua hori bera da: "Zure kasuan abortatu egin beharko zukeen". Bizitzeko eskubidea argudiatzen dutenak heriotza desio didate.

Askotan zentsuratu dituzte zure obrak. Epaitegiatar ere eraman zaituzte. Adierazpen askatasunak ez ditu une onenak bizi.

Espainian adierazpen askatasuna utopia da, jendea erbestean eta kartzelan dugu bere ideiegatik. Lotuta eta ongi lotuta zioen Francok, eta hala da: Monar-

kia, Eliza eta beste hainbat erakunderen artean dena ongi lotuta utzi zuten, eta hori zalantzan edo kolokan jartzen duen edozer kolpeka mozten da. Egoera ihes egiten ari zaie eta kolpeak gero eta gogorragoak dira, baina ez dira konturatzen zenbat eta kolpe gehiago eman, orduan eta gehiago egingo diela ihes egoerak, kolpea jasotzen duzunean hasten zarelako erreakzionatzen. Honek eztanda egingo du.

“

Jendeari askatasuna ematen diozunean, 'egin nahi duzuna nirekin eta nire gorputzarekin', izugarria da zertarako prest dauden"

Artistak ere bihurtu zarete jomuga. Hain arrisksua da artea eta kultura?

Frantziako Estatuan lege bikaina dute: artea blindatuta dago eta artistak askatasun osoa du obra artistiko batean nahi duena egiteko, baita "Gora ETA" oihukatze ere. Horrelako zerbaitek beharko genuke leku guztietan. Azken finean, artea da politika egiteko modua eta ez dagoenez beren kontrolpean, zentsurari heldzen diote. Sarri erakunde politikoetatik lortzen ez dena artearen bidez lor daiteke eta jende batengana ere hala iritsi zaitezke. Esaterako, Latinoamerika "Espainiak barkamena eskatzen dizue" kartel erraldoiz betetzen ari gara. Nola ez, salaketa jaso dut jada, Espainiaren irudia kaltetzen ari naizela argudiatuta.

Ultrakatolikoek salaketei jaramonik egin ez eta erabaki duzu epailearen

aurrean ez agertzea. Desobedientzia da zentsurari aurre egiteko modu on bat?

Are gehiago, geratzen zaigun aukera baka-
rrenetakoa da, zein beste gauza egin de-
zakegu? Hasieran gaizki egin nuen: siste-
ma onartu nuen eta epaitegiatar joaten
nintzen deitzen nindutenean, baina inoiz
amaitzen ez den gorpila da. Nire bizitza
osoan izango ditut kereilak, azken bi asteet-
tan hiru kereila berri sartu dizkidate, eta
epaitegira gehiago ez joatea erabaki dut,
desobedientzia gainera prozesu ar-
tistikoa bezala ulertzea, prozesu
artistikoa politikoa diren
unetik. Lisboara ere, bes-
te hainbat arrazoiaren
arte, horregatik joan
naiz bizitzera, nahiz eta
Espainiara bidaiatzen
dudan noizbehinka.
Atxilotzen nautenean,
prozesu artistiko gisa
ulertuko dut eta kito.

Atxilotuko zaituztela aurreikusten duzu, orduan?

Bai. Deklaratzera joateko bilatze eta
atzemate agindu bat dut nire aurka, eta
polizia identifikatzera ere etorri zait Es-
painian izan naizenean, baina burokra-
zia medio, ez da hain erraza ni hartu eta
auzitegira eramatea, egun eta ordu bat
zehaztu behar dute ni atxilotuta erama-
teko, Willy Toledo aktorearekin egin zu-
ten moduan. Dena den, egun hori iritsiko
da: deklaratu gabeko hainbat bista pila-
tzen dituzunean, atxilotu egiten zaituz-
te. Isiltasunaren inguruan asko irakurri
dut (Tiananmengo plaza, Mayo Plazako
amak...), isiltasuna arma politiko gisa,
eta isiltasunetik onartuko dut nire atxi-
loketa, isiltasuna poliziaren, epailearen
eta balizko kartzelaratze baten aurrean.

Zeri dio beldurra Abel Azconak?

Ez naiz pertsona beldurtia. Lehenengo
salto egiten dut, eta gero gerokoak. Kar-
tzelak beldurra ematen du, noski, bai-
na badakit sartzen banaiz ahaldunduta
egingo dudala, prozesu artistiko bezala
onartuz. Eta agerian geratuko da bada-
kiguna: herrialde honetan, ideia nagusie-
kin bat ez bazatoz erbestea edo espetxea
beste aukerarik ez duzula.

Eta zein obsesio dituzu?

Obsesio nagusia da nire bizi
-kargaren pieza artistikoa
azkar bukatu ahal iza-
tea, nekatuta nagoela-
ko jada. Eta beste ob-
sesioa, ordurako nahi
dudan guztia kontatu
ahal izatea eta dena
lotuta uztea. Gauza
asko kontatu nahi dut
eta horregatik noa hain
azkar, kasik hoge liburu
publikatu ditut dagoeneko,
nire egia kontatua uzteko beha-
rra sentitzen dudalak.

Heriotzaz ari zara?

Bai, "bizi-karga" finago geratzen da, kar,
kar, kar, baina pieza artistiko batean hilko
naizela esaten ari naiz. Niretzat, gorputza
da karga kontzeptualaren irudikapen bat,
baina karga kontzeptualak askoz indar-
tsuago iraungo du gorputza presente ez
dagoenean. Hainbat ideia politiko eta ez
jaio izanaren eskubidea defendatzen ari
naiz, beraz horrelako pieza batek eman-
go dio zentzua eta bukaera gainerako
guztiari. Egin beharreko zerbait da. Eta
opari bat izango dela uste dut gainera,
gaitz mentalak eta neke handia pilatzen
dituzunean opari bat delako. ●

**Ezkerra koldarra
da, beti ongi geratu
nahi duelako guztiekin eta
gobernatzeko duenean egiten
duen politika gehiago da
eskuindarrak pozik uzteko,
ezkertiarrei begira
baino"**

MARCOS
okindegia

**Benetako
antzinako ogia**

© 943 450 966
Ubarburu pasealekua, 113
Astigarraga (Gipuzkoa)

aholkukoop
Fiskala Kontables Laborala

**EKONOMIA SOZIAL
ETA ERALDATZAILEAREN
BIDEAN DOAZENEN
AHOLKULARITZA**

aholku@aholku.eus · 943 005 680
aholku.eus

BRINTZA
AHOLKULARITZA · CONSULTORIA

**Enpresa eta autonomoi
aholkularitza eskaintzen diegu**

Urbietan, 15 · 20120 Hernani
Tel.: 943 33 12 67
www.brintza.com

ogiaren egia

Galparsoro
OKINDEGIA

Ogi biologikoak
Harri errotan xehetutako irinarekin egindako ogiak
Orantza ogiak

Kale Nagusia 6 (Aldre Zaharra) · DONOSTIA · Tel.: 943 421 074